

Kardos Eszter

Virágok és nők

HANNEKE

Délután fél egy lehetett, amikor először fölébredtem. Felhős idő volt. Fölhallatszott az utcáról a villamos csikorgása. Émelygett a gyomrom. Kinyitottam az ablakot, friss levegőért. Kinéztem Rotterdamra. A harmadikon laktam. Az ablakomból a kikötőnegyedre lehetett látni. A mélylégzés enyhített a rosszullétemen. Visszabotorkáltam az ágyamhoz. A szoba közepén, a szekrény előtt, belerúgtam a kerékpár pedáljába. Ez a hátránya az egyszobás lakásnak, a szűk hely. Fájó lábujjamat szorongatva aludtam el újból.

Késő délután volt, amikor fölkeltem. Beleszagoltam a teáskannába. Poshadt lé volt benne. Kiöntöttem. Friss vizet engedtem bele. Begyújtottam alatta a gázt. A vízcsapban szennyes ruha ázott. Elkezdtem mosni. Mikor a víz felforrt, félbehagytam. Megittam a teát. Erős fejfájás jött rám.

Csöngettek, Arjen volt. Leült az ágyamra, cigarettát sodort magának.

– Holnap este feljövök. Hozok innivalót.

– Azért jöttél, hogy ezt megmondod? És közben telefüstölöd a szobám azzal a bűdös bagóval. Fáj tőle a fejem.

– Bemégy a főiskolára? – kérdezte, a szavaimra nem reagálva.

– Nem. Nagyanyámékhoz megyek.

– Azt ígérted, hogy ma elhozod a megbeszélte számítógép programot az évfolyamtársadtól.

– Elaludtam. Most nagyanyámhoz kell mennem.

– De szükségem van a programra, és nincs zsozsóm, hogy megvegyem. Megígérted.

– Nem érdekel. Mert nekem lakbérre nincs pénzem, s az fontosabb – torkoltam le.

Elégedetlenkedve ugyan, de végre elment. Felöltöztem, hogy én is induljak. Letuszkoltam a kerékpáromat a keskeny lépcsőn. Óvatosan kellett fognom, nehogy a töredezett zománc megsúrja a kezem.

Elkarikáztam a nagyanyámhoz. Odaadtam neki a lakbércsekket. – Gyere, Hanneke, vacsorázz velünk. Rád fér, hogy néha rendesen egyél – hívott.

Sajnos. Mert utálok enni. Nem akarok meghízni. De ahányszor elhozom a csekket, nagyanya mindig megvacsoráztat. Egyszer ravaszul napközben jöttem, mert akkor a nagyszüleim dolgoznak. Bedobtam a postaládába a csekket, egy levéllel. De két hét múlva emlékeztető felszólítást kaptam a tulajdonostól. Nagyanya nem fizette be a lakbért, mert nem vacsoráztam náluk.

Most nem úszom meg az evést. Sült hús, krumpli, paradicsomsaláta volt a menü. Villára szúrtam a hússzeletet, a vízcsapnál lemostam róla a szaftot. Ennyivel is kevesebbet hízom. Lassan ettem, nehogy még egyszer kelljen szedni. Az asztalterítőt nézegettem. A drapp és a bordó szín különböző árnyalatai alkottak absztrakt mintázatot. Emlékszem, gyerekkoromban, mikor itt ültem, és palacsintát, fánkot ettem, gazdag képeskönyvnek tűnt a viaszosvászon. Királykisasszonyt, kiskutyát láttam bele a mintákba.

– Kék a szemed alja – mondta nagyapa. – Mit csináltál éjszaka?

– Tanultam.

– Ugyan, ne mesélj.

Szlankó László: Darázspatis

– Karinéknál voltam. Összejöttünk egy páran, szórakoztunk.

Nehéznek éreztem a gyomrom, míg hazafelé kerékpároztam. Az ennivalóból háj lesz. Lerakódik a csípőmre, vállamra. Csúnya, kövér leszek. A kerékpárt úgy szoktam fölvenni, hogy minden lépcsőfordulóban pihenek egy kicsit. Most megállás nélkül cipeltem föl a harmadikra, hogy azzal is foggyak. A szekrénynek támasztottam. Kikönyököltem az ablakon. Katicabogár mászott az ablakkereten. Levettem a cipőm, és agyoncsaptam vele. Gusztustalan, pirosas kis massa maradt a helyén. Pont olyan, mint a ma esti paradicsomsaláta egy csöppje. Mintha még néhány fehér paradicsommag is lett volna a közepén. Undorító volt. Becsaptam az ablakot.

Tanulni kellene, gondoltam. Elővettem egy tankönyvet. Légköri jelenségek, állt a címlapján. Földrajz-biológia szakra járok. Ez földrajz tankönyv. Álmosan lapozgattam. Tele gyomorral nem lehet tanulni, dobtam el a könyvet. A vízcsaphoz mentem, folytattam a félbehagyott mosást.

Két üveg rummal érkezett Arjen. Ittunk. Sokat.

Az egyik üveg már majdnem üres volt. Egyszer csak fölugrottam. Észrevettem, hogy nem világít a hangulatlámpa egyik körtéje. Kiégett. Nyomasztó volt a kevés fény. – Becsavarok egy új villanykörtét.

– Inkább azt az egyet is eloltanám – válaszolta Arjen, és meghúzta az üveget.

– Jó, nem bánom – hagytam rá. – De előtte tegyünk bele újat, hogy reggel rendszeren világítson.

Hol is vannak a körték, törtem a fejem. A szekrény aljában kezdtem keresgélni. – Kell itt lennie egy üres virágcserepnek. Abban tartom a villanykörtéket – mondtam Arjennak.

Sok kacat hányódott a szekrényaljban. Kiszáradt rúzs, fél pár cipő, egy darab orchidea-mintás tapéta. Végre megtaláltam. Diadalmasan húztam elő.

De az üres virágcserepben nem volt semmi.

Visszatántorogtam az ágyra. Közben fölrugtam a tele rumosüveget. Eltört. Arjen tombolt: – Mit csináltál? Én még inni akartam!

Én is nagyon sajnáltam a rumot. – Ha nem ihatunk, akkor feküdjünk le – javasoltam, – hiszen te már az előbb el akartad oltani a villanyt. Jobb is lesz, ha sötétet csinálunk. Csak egy villanykörte ég, és nincs itthon jó körte. – Vetközni kezdtem.

– Hanneke, te állat, a törött üveget meg itt hagyod? – dadogta részegen Arjen. Fölszedegette a cserepeket. A rumot szép lassan beitta a parkett.

Kabátot vett föl: – Hozok még innivalót.

– Van még egy kicsi a másik üvegben – vizsgáltam.

– Az kevés – felelte. – Megyek, szerzek valakitől. Elmegyek Richardhoz.

– Olyan messzire? Na, mindegy. Húzd be magad után az ajtót, és vigyél kulcsot.

A padlón csillogtak az üvegszilánkok. Odahúztam a szőnyeget az ajtótól, rátettem a szilánkos részre. Megittam a maradék rumot, eloltottam a villanyt, lefeküdtem.

Álmomban a szoba minden villanya égett. Főlemeltem a szőnyeget, és nem volt alatta üvegszilánk.

Virágkertetben dolgozom, egy közeli faluban. A főiskolát nem fejeztem be, egyszerűen abbahagytam. Ennek már több éve.

A busztól hazafelé jövet vettem magamnak egy pulóvert. Alatta szegfűvel volt tele a táskám. Bakker asszony adta. Pedig még nem is voltak igazán hervadtak. Szigorú vezető volt, és sok piszokságot megcsinált a dolgozóival. Az övé a kertészet, ő a tulajdonos, neki mindent lehet. De néha rendszeren viselkedik: szokott nekünk virágot adni.

Arjen nem rég hozhatta haza Marijkét, a kislányunkat. Még rajta volt a kabát a gyereken. Bár kitelik Arjentől, hogy órák óta itt ültette, s nem vetköztette le. Marijke maga elé tartotta a kezét. Mozdulatlan ujjait nézegette. Szellemi fogyatékos. Szerintem azért, mert Arjen valószínűleg akkor is részeg volt, amikor a lányunk fogant. Igaz, lehet, hogy én is. De ő jobban.

Levetköztettem Marijkét, és tisztába tettem. Utána fölpróbáltam a pulcsit.

– Ez mi – kérdezte Arjen.

- Most vettem.
  - Arról volt szó, hogy babakocsit veszünk. Unom már ölben cipelni a hülye kislányodat. A kerékpárra tehető gyerekülésből pedig kiesik. Nem tartja magát, kifolyik belőle. Miért költöd ilyesmire a pénzt?
  - Majd a jövő hónap végén veszünk babakocsit. Na, hogy áll nekem a pulóver?
  - A múltkor is vettél egyet. Minek neked ennyi ruha?
  - Arról leszakadt a gomb. Nem érek rá fölvarrni. Dolgozom. Pénzt keresek. Te nem csinálsz semmit.
  - Minden héten ott vagyok a munkaközvetítőben. Nincs állás. Nem tehetek róla.
  - Ha akarom hiszem, ha nem, nem – morogtam, és előszedegettem a virágokat a táskámból.
- A szekrény tetején volt a váza. Vízet engedtem bele. Ahogy folyni kezdett a víz, megcsörrent benne valami. Arjen karórája volt az. – Mit csinálsz, te idióta? – kiáltotta.
- Örülj neki, hogy megtaláltam.
  - Tönkretetted.
  - Nem tudtam, hogy benne van. Elvisszük egy óráshoz, és megjavíttatjuk.
  - Pont arra telik nekünk.
  - Ne tartsd a vázában az órát.
- Nagyapa eredetileg órás volt, de már régóta nem a szakmájában dolgozik. Ezt többször mondtam Arjennek, de természetesen elfelejtette. Ha megszárad az óra, és nem jár, elviszem nagyapához.
- Nagyanya pedig már sehol sem dolgozik. Sem a szakmájában, merthogy varrónőnek tanult, sem máshol. Ugyanis nyugdíjaztatta magát, mikor megszületett Marijke. Ő vigyáz rá. Rendes tőle, hogy föladata a pénzkeresést a gyerekéért. És még így is ők fizetik a lakbérünk felét. Én pedig a tanulást adtam föl Marijkéért. Mikor kiderült, hogy terhes vagyok, azonnal félbeszakítottam a főiskolát. Munkát kerestem. Tudtam, hogy a fiúmrá anyagiakban nem számíthatok.
- Arjen ráadásul megvádolt, hogy akarattal nem szedtem a tablettát. Hogy egy gyerek miatt abbahagyassam a tanulást. Pedig én majdnem mindig bevettem a fogamzásgátlót.
- Hámozhatnál egy kis krumplit a vacsorához, te ingyenélő – szóltam oda Arjennek.
  - Én?
  - Igen. Fáradt vagyok. Azt hiszed, olyan könnyű napi nyolc órát dolgozni?
  - Nem hiszem. De én meg munkanélküli vagyok, ez sokkal sanyarúbb sors.
  - Lelkileg lehet, de fizikailag nem. Én ma palántákat ültettem, virágföldes zsákokat cipeltem. S ráadásul türtem a főnöknő zsarnokoskodását, éles nyelvét, megalázó modorát.
  - Miért volna zsarnok? Csak megköveteli a pénzéért a rendes munkát. A főnökök mind ilyenek. De te, Hanneke, a saját barátodhoz vagy utálatos. Ez sokkal rosszabb, mint amit a munkahelyén egy idegentől kap az ember. Versenyezhetnétek Bakker asszonnyal, hogy kettőtök közül ki a negatívabb személyiség.
  - Nem igaz. Mert én, Arjen, csak úgy viselkedem veled, ahogy megérdemled. De a kertészvezető ok nélkül szokott letolni bennünket. Undok nő. Sokkal negatívabb ember, mint én. Egyébként pedig, ha volna is verseny, viszonylagos volna a megítélés. Mert szerinted én vagyok a rosszabb, énszerintem meg ő. De ki tudja, hogy egy harmadik ember hogyan vélekedne.
  - Az asztalra tettem a vázát. Elrendeztem benne a szegfűszálakat.
  - Megyek üvegezni – szólalt meg Arjen.
- Ilyenkor végigjárja a lépcsőházat. Mindenhová becsönget. S ha adnak neki visszaváltható üveget, begyűjti. Errefelé sok a bevándorló, azok nem fogják meg úgy a centet, mint mi, hollandok. Odaajándékozzák egy házbelinek a pénzt érő üveget.
- Negyed óra múlva lenéztem az ablakból. Arjen két degeszre tömött, csörrenve muzsikáló táskával imbolygott az utcán. A járásán láttam, hogy a fölöttünk lakó pakisztán férfi, akit otthagytott a felesége, és bánatában alkoholista lett, valószínűleg megkínálta innivalóval. Nem ez az első eset.
- Arjen cipekedett és dülöngélt. Reméltem, hogy sikerül épségben eljutnia a közértig.
- Megígértem Arjen kisöccsének, hogy elmegyek az iskolába megszemlélni egyik díjnyertes munkáját.
- Hideg volt, itt-ott befagytak a város csatornáit, amelyek mellett elkerékpároztam. Máskor szépek és hangulatosak, most poccsékok. Minden, amit az emberek kidobnak és más évszakokban lesüllyed a víz

mélyére, most ott éktelenkedik a befagyott csatornán. Tisztítani nem lehet, mert nulla fok körüli a hőmérséklet. A városi takarítók nem mehetnek rá a jégre.

Rozsdás kerékpárlánc, tépett csizma, foltos párna, csak így első nézésre. Ellenszenves a sok szemét. Nyugtalanító. Jó volna betakarítani. Ne kelljen tovább nézni. Vagy valami más módon változtatni rajta. Kimosni a párnát, megvarrni a csizmát.

Az iskolában kukucskáló-doboz-bemutató volt. Arjen öccse is csinált egyet, s a díjazottak közé került. Volt néhány érdekes doboz. Az egyik Laurens Costert mutatta, amint épp fölhalálja a nyomtatást. Ül az erdőben egy kidőlt fán, mellette a kisunokája. A gyerek marka tele van fakéregből faragott betűkkel, amelyekkel a nagyapja tanítja olvasni. Az egyik betű leesett. Természetesen a kukucskáló-dobozbeli jelenet épp ezt a pillanatot mutatja. Coster fölemeli a leesett betűt, és a kisfiúval együtt megcsodálják a nedves földön a lenyomatát.

Gyanítom, hogy a Barbie-baba-családból az egyik szépfiút öltöztették be és maszkírozták tizenötödik századi, nagypapa korú férfinak.

Több Vondel-mű illusztrációját is lehetett látni. Az egyik egy szinte börtönd nagyságú kukucskáló-dobozt töltött meg. Ezen a dobozon a két kerek nyílás, amin be kell nézni, túl távol esett egymástól. Messzebb, mint az ember két szeme. Kényelmetlen volt. Nem sokat időztem itt. Üdítően hatott a komoly témájú szépirodalmi dobozok mellett néhány könnyed mese-illusztráció, Selma Lagerlöf művei.

Tetszett a Thales felesége című doboz is. Maga Thales is szerepel benne. Mi mást rajzolgatna a híres tudós, mint köröket és háromszögeket. Egy ókori körzöt tart a kezében, s ül az ábrái között a földön. Az alapterület nagyobb része azonban a feleségéé, aki a barátjánéval együtt szabásmintákat vés a fövénybe. Görögvállas ingek, tunikák, lebernyegek: tisztára Burda-stílusban. Ötletes. A két görög nő mellett lévő alacsony asztalkán – gyufásdoboz nagyságú bútordarab – ruhaanyagok, olló, tű, cérna. A sarokban természetesen miniatűr görög váza ékeskedett.

Hirtelen elegendem lett ezekből az iskolás dolgokból. Kimentem. Azt sem tudom, melyik kukucskáló-dobozt csinálta Arjen öccse.

Elmentem a zöldségeshez, almát vettem. A bevásárlóközpont bejáratánál ott állt a szokásos óriási plüss-nyuszi, üvegszekrényben. Gépi hangon beszélt bele a vakvilágba: – Szia, Nyuszi vagyok. Téged hogy hívnak? Jaj, de szép név. Tudsz egy viccet? Ha-ha-ha, ez jó! Kérsz egy mentolos cukorkát? Dobj be ötven centet. Ugye, finom? Na, viszlát. Szia, Nyuszi vagyok. Téged hogy hívnak?

Érzésem szerint ez a céltalanságot harsogó üvegdoboz jobban tükrözte a valóságot, mint a tartalmat, ötletet mímelő kukucskálódobozok.

Elindultam haza a jeges, hulladékos csatornák irányába. A műnyuszi műhangja jó darabon elkísért.

Vihar tombolt a faluban. Faágakat hordott a szél, és itt-ott tetőcserepet sodort le. Egyre erősödött a vihar. Sűrű szellőkések söpörtek végig az utcákon. A kertészetben csak a könyvelő volt a saját helyén, az irodában. A kertész és én ahelyett, hogy a dolgunkat tettük volna, a virágüzletben lézengtünk. Az üveg-házak felől csörömpölés hallatszott. A szél betört egy ablakot. Aztán megint. Nem csoda, hogy nem mertünk ott maradni. A munkatársam a vásárlóknak kitett virágos vödörökbe engedett friss vizet. Hasznossá akarta tenni magát. Én meg az elárusítólánynak segítettem, csomagolópapírt hajtogattam. – Hazamehetek – jött oda hozzánk a főnöknő. – A nap további részére nem fizetek benneteket.

A kertész elköszönt, kiment az öltözőbe. Én azonnal odaálltam helyette a vizesvödörkhöz. Csupa szolgálatkészség voltam. – Nem maradhatnék? – kérdeztem. – Nagyon fontos volna, hogy teljes fizetést kapjak. Babakocsira gyűjtünk Marijkének, a kislányomnak.

Bakker asszony megengedte: maradjak, dolgozzam. Persze akkor kihasználja az ittlétemet. Ha kész vagyok a vödörrel, takarítsam ki az irodát és az öltözőt, utasított.

Teljes erőből tört és zúzott a szélvész. A harsány szélzúgás azt az érzéki csalódást keltette, hogy az épület, amiben vagyunk, zajosan vágató gyorsvonat.

Csörömpölés hallatszott, betört egy újabb üvegtábla. De a zaj gyanús volt. Nemcsak üvegtörés, hanem a keret csapódása is hallatszott. – Be vannak csukva az üvegház-ablakok?! – vont kérdőre a főnöknő.

– Nem mind – válaszoltam félve. – Dirk néhányat nyitva hagyatott. Amikor elhajtott a kocsival, még nem volt ekkora szél.

Dirk a kertészmérnök. Ma délelőtt elment Amszterdamba egy virág-nagykereskedőhöz. El fog tartani az útja egy ideig. Nem szokott rakodót vinni, hogy ne vonjon ki embert az itteni munkából. Egyedül pakolja tele a kocsit, s ahhoz idő kell.

Bakker asszony visszakérette az öltözőből a férfimunkást. Ott értem, még nem ment haza. – Menj, csukd be az ablaktáblákat! – adta ki a feladatot a vezetőasszony.

– Nem merek oda menni, elnézést kérek – válaszolta a kertész.

A főnöknő elcsodálkozott. Bosszúsan felém fordult: – Adok száz euro prémiumot, ha vállalod.

De én sem mertem az üvegházakba menni. A bolti eladólány sem vállalta. A könyvelő sem. Mind ott voltunk már a boltban. Bakker asszony kiabált: – A biztosító kifizeti a törött ablaküvegeket. De ha nyitva voltak az ablakaink, akkor nem! Hát nem értitek? Kétszáz euro prémiumot kap, aki becsukja az ablakokat... Háromszázat!

Nem mozdultunk. Féltünk a vezetőnőtől, de a fejünkre potyogó üvegcserepektől is. – Nem tudjátok fölfogni, mekkora kár ez a rengeteg összetört üvegtábla?! Ha elosztom négyfelé, és le kell törlesztenetek, hosszú ideig fele fizetést kaptok! – tombolt a főnökasszony.

Makacsul álltunk. – Így is jó. Ki vagytok rúgva, mind a négyen – mondta. Már nem kiabált. – Menjetez, öltözzetek. Mára lejárt a munkaidőtök. Látni sem akarlak benneteket. Holnaptól pedig le fogjátok dolgozni a felmondási időtöket.

Hátat fordított nekünk. Odaállt az elárusító pulthoz, hogy ha vevő jönne, kiszolgálja. Kétségbe esve bizonytalankodtunk, de nem mentünk az öltözőbe. Az üvegcsörömpölés rendszertelenül ismétlődött. Ellenszenves, veszélyes volt. De egy kicsit örültem: azzal, hogy a főnöknő kirúgott bennünket, a kára nem csökken.

Kocsi állt meg a kertészet előtt. De hisz ez teherkocsi! A kertészmérnök volt. – Be kell csukni az ablakokat! – lépett be sietősen a virágüzletbe.

Ránk nézett, Bakker asszony haragos arcára, a mi ijedten és makacsul álló kis csoportunkra, és mindent megértett. – Hát akkor becsukom én – mondta.

Fölvett egy kapucnis dzsekit. Rá egy vastag viharkabátot. A csuklyát szorosra húzta, bekötötte. Vastag, téli bőrkesztyűt vett föl. Műanyag vödört tartott a feje fölé. De a tomboló szélben, a szeszélyes irányban kavargó üvegtörmelékek miatt még így is nagy volt a veszélye annak, hogy megsérül. A feje fölött kell becsuknia az ablaktáblákat! Jobb nem is belegondolni.

Végigjárta mind az öt hosszú üvegházat. Sorra hallatszott, ahogy becsukódtak az ablakok. Ha kitört üvegű keretet csukott be, a csapódást csörömpölés kísérte.

Vevő jött az üzletbe. Csodálkozott, hogy milyen sokan állunk a boltban.

Amikor elment, bátortalanul megkérdeztem, hogy érvényes-e még a kirúgásunk. – Ez attól függ, hogy Dirk mit tud elvégezni – vetette oda a választ a főnökasszony.

Hosszúnak tűnt az idő, míg a kertészmérnök a virágházakat járta. Végre visszaérkezett, kimerülten. A két kabátot és a kesztyűt tönkrevagdosták az üvegcserepek. De neki nem esett baja.

– Dirk megmentette a kertészetet – nyilatkozta fennköltén Bakker asszony. Mintha egy hazafias dráma nagymonológját szavalta volna el. Engem persze csak az a prózai apróság érdekelt, hogy ott dolgozom-e még. De nem volt merszem újból rákérdezni. A főnöknő azonban magától is nyilatkozott: – Nem mondok föl nektek. De a mai nap hátralévő részére semmiképpen sem vagyok hajlandó fizetni benneteket. Az elárusítót kivéve hazamehettek. És a gyávaságotokat megjegyzem magamnak. Nem is gyávaság ez, hanem egyenesen árusítás.

Megsemmisítő pillantással végignézett rajtunk. De én kihúztam magam. Mégiscsak vagyok valaki. Szembeszálltam egy milliomossal. S nem tudott megtörni.

ALMATINE

Vettem egy orchidea-ágot. Öt nagy virág van rajta. Lilás-rózsaszín szirmok, bordón cirmosak. A lilás-rózsaszín a szirmok közepe felé sejtelmes, nagyon halvány, majdnem fehér lilába megy át. Fehér vázába tettem. Szétnéztem a nappaliban, hol nincs még orchidea. A fehér szattyánbőr ülögarnitúra dohányzóasztalkáján csak egy ezüst hamutartó volt. Mellé tettem a vázát. Jól mutatott. Vajon milyen virágot visz Wilmer ma Vonknének, tünődtem. A férjem Vonknénál, a szeretőjénél volt.

A vadon nőtt orchideát is szeretem. Ausztriában, egy tisztáson, szép kis vad-orchideát találtam. Sötét színű, kékes lila volt. Minden oldalról lefilmiztem. A szálloda melletti nyiladékban másik, rózsaszínesebb fajtát fedeztem föl. Mindegyiket megörökítettem magamnak. Paramaribóba tavaly direkt a trópusi orchideák miatt mentünk nyaralni. Rengeteg virág volt ott, nagyok, mindenféle színűek, és tömény illatot árasztottak.

Alig hallható, rövid neszt hallottam a hátam mögött. Még annál is halkabban, amit a kerékpár okoz, ha átmegy egy pincebogáron. Hátranéztem. A másik asztalon álló, néhány hetes orchidea egyik virága esett le. Kidobtam. Az ágot a vázában hagytam, mert a többi orchidea még szép volt rajta.

Kocsiba ültem. Elmentem Jenny Duinhoz, a férjem titkárnőjéhez. Három hónapja betegállományban volt. Fájt a jobb karja. Kezelésre sem javult. Nem tudott dolgozni a számítógépen.

Mosolyogva fogadott, kávéval kínált. – Hogy van, Duin kisasszony? – kérdeztem.

Erre abbahagyta a mosolygást. Hiszen a vezetéknevén szólítottam. Miért nem Jenny-nek hívom?! – Szokatlanul enyhe a február az idén, ugye, Duin kisasszony? – mondtam kedvesen csevegve.

– Kirúgnak. Most kirúgnak – gondolta, legalábbis ez látszott az arcán. Mindedig biztos volt az állásában, mert betegállományban lévő dolgozónak nem szabad felmondani. De most megsejtette, hogy itt a vég. Kiérezhette a viselkedéséből, hogy találtunk megoldást. Meg tudjuk kártyázni a menesztését.

Valószínűleg köszívű milliomosnak tart. Nagyon helyesen.

– Szép függőnyei vannak, Duin kisasszony – mondtam. Kényelmesen hátradőltem a fotelban, és a függöny ürügyén gátlástalanul kibámultam az ablakon.

A titkárnő kétségbeesett kísérletet tett: – Néha mintha kevésbé fájna a karom.

– Ez közeli munkába állást jelent? – kérdeztem rá.

– Azt azért még nem tudom ígérni.

– Sajnos, mennem kell, Duin kisasszony. Igazán finom volt a kávéja.

A kocsiban fölényes mosollyal gondoltam Jenny együttérzésért esdeklő arcára. Csak nem képzelte, hogy megesik a szívem egy semmi kis titkárnőn? Nevetséges. Havonta sok pénzünkbe kerül!

A férjem bútorüzemében a jövő hónaptól megszűnik a titkárnői státusz. Ebbe a szakszervezetnek is bele kell nyugodnia. Az üzletszervező elvállalta, hogy a munkaköre kibővüljön az ügyintézésel. Nem lesz szükség titkárnőre.

– Min mosolyogsz, Almatine? – kérdezte Eefje, a barátnőm. Egyszerre értünk a házam elé. Barátnői beszélgetésre ugrott át.

– Üzlet – legyintettem.

Teavizet tettem föl. Eefje segített, teáscsészéket hozott az ebédlőszekrényből. – Kettőt vegyek elő, ugye? – kérdezte.

– Igen, ketten vagyunk – feleltem –, Wilmer nincs itthon. Vonknéhoz ment.

– Nem korai egy kicsit ez a délutáni légyott? Persze, tudom, hogy semmi közöm hozzá. Inkább beszéljünk másról – mondta Eefje, és elfoglalta magát a csészékkal, kiskanalakkal.

– Maradhatunk a témánál – folytattam a Wilmer-ügyet. – Ma van Vonkné születésnapja. Máskor természetesen nem megy hozzá fényes nappal. Diszkréten csinálják.

– Ha maradhatunk a témánál, akkor mondok valamit – ült le a teához, a friss, szépséges orchidea mellé, Eefje. – Koradélután a Rotterdami úton volt dolgom, Vonkné benzinkútja felé. A busz megállóba akkor állt be a busz. Nem tudtam megelőzni, végig kellett várnom a le- és fölszállást. Bámultam az utcát, unalmamban.

- Na és, mit láttál?
- Wilmert. A sarkon állt le. Két háznyira a benzinkúttól. És egy óriási, vörös rózsából, szegfűből és gerberából álló csokorral lépett be Vonkné házába. Ezt nem lehet diszkrétnek nevezni.
- Nem számít – feleltem. – Egy virágcsokor, akármilyen nagy is, csak néhány euró. Nem fontos. Az udvarlás, szerelmi kapcsolat, születésnap: csak játék. Nem ez mutatja meg Wilmer hovatartozását. Hanem a velem közös bútorüzeme. Egyébként biztos, hogy nekem is hoz ma este virágot, amikor hazajön. Ha éjfélkor, akkor éjfélkor, ha hajnalban, akkor hajnalban. De virág, az lesz.
- És elfogadod tőle?
- Persze! S ha jól sejtem, most jön az a kérdésed, amit időnként fölteszel. Hogy miért nem válok el tőle, hiszen szeretőt tart.
- Eefje nevetett: – Igen, pont ezt akartam kérdezni. – Biztos volt a nemleges válaszban, s abban, hogy tudom, hogy ő előre tudja a válaszat.
- Nem válok el, nem tolok ki magammal.
- Mert a bíróságtól nem várhatod el, hogy igazságosan ossza el a vagyontokat. Mert amikor ellopták annak a kis asztalosnak az ötletét...
- Gerard van Born...
- ... a szekrényorsba beépített televízió-állványt, és ő beperelte Wilmer bútorüzemét, akkor ti nyertétek meg a pert. Igazságtalanul, de bölcsen döntött a bíróság.
- Helyesbítenem kellett: – Nem, Eefje, nem azt mondtam, hogy a bíróságnak az a dolga, hogy mindig igazságtalanul döntsön. De el tudom képzelni, hogy a vagyonunkat nem igazságosan osztaná el. Mert Wilmer lehengerlően bizonyítaná, hogy nekem az alaptőkén kívül nem sok jár.
- Nem tudná apád lefizetni a bírót?
- Dehogynem. De kár volna még fizetni is azért, hogy tőkét vonhassunk ki egy jól menő üzemből. A tőke azonnal döglött pénzzé válna, akármilyen nagy összeg is az. Nem számít, hogy a jól jövedelmező üzem a férjemé, aki megcsal. A bútorüzem megérdemli, hogy benne hagyjam a pénzem, mert nyereségesen működik.
- Az üzem mindennél fontosabb?
- Őszintén válaszoltam: – Nem, dehog. Én Wilmerrel kapcsolatban is a saját érdekemet nézem. Most társtulajdonosa vagyok a bútorgyárnak, a házasságom és a befektetett alaptökém miatt. Ha elválnék, csak pénzem lenne. Olyan, mintha egy patak helyett egy többhektárnyi, de iszapos állóvizet választanék. Esztelenség volna így dönteni. A tőkének a vállalkozásban van a helye, nem nálam. Ott él a pénz.
- Ezért inkább elnézed a férjednek, hogy szeretője van.
- Nem ezért nézem el. Engem nem zavar. Majdnem mindenkit megcsalnak. Akit meg nem, annak más problémái vannak. Nem hiszek a tökéletes házasságban.
- A jó házasságban sem?
- A miénket, mindennel együtt, jó házasságnak tartom.
- Az ebédlőasztal reggelihez volt terítve. Wilmer frissen borotválva lépett be. Leültünk. Pontosan nyolckor, mint minden hétköznap reggelén.
- Beszámoltam a titkárnőnél tett látogatásomról. Wilmer elismerően hallgatta. Döfésre emelte ezüstkését: – Három hónapig szipolyozta a céget az a nőszemély, nem kegyelmezünk neki!
- Féltoltam a kést, nevettem: – De jó a kedved. Talán már meg is van a jelölted, akit később fölveszel titkárnőnek?
- Nem, még nincs. De új titkárnő valóban kell majd. Le fogom vonni a következtetést: az üzletszervező nem tudja reprezentatív csicsergéssel fölvenni a telefont: „Visscher Bútorüzem, jó napot kívánok!” Tehát: mégiscsak szükség lesz titkárnőre. De legalább fél évet várunk, hogy az a Duin-lány ne hóböröghessen.
- Vonknéről akartam beszélgetni: – Kellemes társaság jött össze tegnap délután?
- Igen, jól sikerült a születésnap – felelte Wilmer szüszavúan.
- Csak barátilag, nagyon jó indulattal kérdezlek, nem volt feltűnően nagy a virágcsokor, amit az ünneplétek vittél?

- Neked is ugyanakkorát hoztam. Itt van a földszinti fürdőszobában, egy vizesvödörben.
- Láttam. De talán jobb lett volna, ha kint az utcán, a benzinkútnál, mindenki szemeláttára, nem szeded le a csomagolópapírt Vonkné csokráról.
- Wilmer csodálkozott, majd elmosolyodott: – Hidd el, Almatine, ez nem fontos. – A francia ingaórára nézett. – Mondanivalóm van ezzel kapcsolatban. Nem akartam most belekezdeni, de ha forszírozod a témát, és mivel még van időm, mielőtt átmegegyek az üzembe...
- Elkezdtem én is enni, és vártam az új témát.
- Az a helyzet, hogy ... Elválok tőled.
- Mikor? Miért? – nyögtem.
- A válás után meg fogok nősülni.
- Összeszedtem magam: – És mi lesz a vagyoneelosztással?
- Majd a bíróság eldönti. Úgy gondolom, az alaptőke másfélszerese jár neked. Méltányos vagyok, ugye?
- Hogy gondolod? Hisz rengeteget ér az üzem! És ennek a háznak a fele értékét is ide kell adnod, mert nem maradok itt a bútorgyár mellett. Legyen a tiéd a ház.
- Meghallgatta az érveimet. – Igen, én szeretnék itt lakni, én is úgy gondoltam – felelte. – Az induló tőke másfélszeresébe a ház árának egy részét is beleértettem.
- Ez nem igazságos!
- Kérlek, megvárjuk a bíróság döntését – válaszolta Wilmer teljes nyugalommal. – Egyébként, ha készpénzed lesz, belefoghatsz majd valami vállalkozásba.
- Ezt vizsgálatnak szánta. A pénz ugyan, amit nekem idedob, kevés, de ad mellé egy aranyat érő jó tanácsot: ne üljek rajta, hanem sokszorozzam meg.
- Nevetnem kellett: – Ezt én is tudom. Lehet, hogy azt fogom tenni. Csak épp azt nem tudom, hol találok olyan üzemvezetőt, aki nem csap be. Egyáltalán, milyen vállalkozásba kezdjek?
- Átvehetnéd Belinda benzinkútját.
- Meglepődtem: – Miért, eladja? És mit fog csinálni?
- Amit te eddig. Semmit. Most majd ő lesz a feleségem.
- De hisz az én alaptőkémrel kezdted el a bútörüzemet! Hogy mondhatasz ilyet, hogy semmit sem csináltam?! – Valami eszembe jutott: – Talán annyi pénze van Vonknénak, hogy lesz mit beépítenie a cégbe? Netán a vagyon megosztásra szánt összegedet is tőle fogom kapni?!
- Nem, dehogy. Egész más a helyzet – magyarázta a férjem. – A benzinkút az utóbbi időben veszteséges volt. Talán túl nagy volt a személyzet. Persze, ezt bővebben ki kell fejtenem, mert félreérthető, hiszen egyetlen kútkezelője van a töltőállomásnak. A „túl nagy személyzet“ azt jelenti, hogy esetleg automatizálni kellene. Hogy a kutat átveheted, úgy értettem, a hiánnyal együtt. Hiszen lesz készpénzed.
- Nem érdekel a benzinkút. Nem értek hozzá.
- Beflefoghatsz valami másba is. Nyiss ruhaboltot. Női divatüzletet.
- Ne nevettesd ki magad. Akkor már inkább virágboltot veszek. Vagy kertészetet.
- Helyes. Nagy a választék. Azt csinálsz, amit akarsz. Temetőt vásárolsz, vagy pártot alapítasz, virágboltot veszel, vagy benzinkutat.
- Mikor Wilmer átment az üzembe, leültem a telefonhoz. Vége a házasságomnak. Ez szörnyű!
- De azért tárgyilagosnak kell maradnom. Házast kell vennem. És úgy döntöttem: virágboltészetet vásárolok. A szüleimet is föl kell hívnom. És keresnem kell egy jó válóperes ügyvédet.
- Kit is hívjak fel először?
- Tudtam, hogy intézkednem kell. Ez nem volt szokatlan, mert eddig is ezt csináltam. De eddig mindent Wilmerért tettem. Most a feje tetejére állt a világ. Ezentúl ellene kell ügyködnöm.
- Kit hívjak föl? Akárhon is kezdem az ügyintézés, abban biztos voltam: nem engedem meg, hogy az alaptőkém másfélszeresével megússza Wilmer a válópert. Mérget mertem volna venni a sikeremre.
- Egy merész gondolattal elhalasztottam minden intéztnivalót. Bejelentettem magam a fodrászhoz.
- Megérkezett a bejárónő. Kirakta a bevásárolt holmit, hogy ellenőrizzem. Gyógyszertárban is volt.

Ott láttam a fogamzásgátlót a kelbimbó és a tojássampon között. Eddig minden hónapban, évek óta azt gondoltam: most még beszedem, ez a legutolsó adag. Aztán vállalni fogom a trónörökös kihordását. Magam sem tudom, miért halogattam a teherbe esést. De valahogy furcsának véltem, ha csak elképzeltem is, hogy például nagy hassal fogom rendezgetni a lakásban az orchideákat. Ehhez a virághoz karcsú nő illik.

Tudom, hogy Wilmer, annak ellenére, hogy ritkán hozta szóba, utódot akart. Lehet, hogy megunta a várakozást? Lehet, hogy azt gondolta: ha úgysem szülök, akkor már jobb a másik nő? De miért nem mondta, hogy mi a határidő! Ha sejtettem volna, hogy néhány éves házasság után máris gyereket akar, mert ez a feltétele annak, hogy az ő zseniális vállalatigazgatása és az én nem kevés pénzem egész életünkben együttműködjön, és szép nagy hasznot hozzon: akkor természetesen máris teherbe estem volna.

De ezt ilyen nyíltan sosem mondta ki. Én meg csak nem fogom magamtól kezdeményezni, hogy hónapokon át kövér lehessenek.

Eltettem a fogamzásgátlót. Mellbevágott a gondolat: az előző havi tabletták valóban a legutolsóak voltak. Pedig szokás szerint nem gondoltam komolyan a fogadkozást. De íme, beszedtem az adagot anélkül, hogy tudtam volna: ez a legeslegutolsó, nincs tovább. De hisz a halálán lévő ember sem tudta előző nap, hogy utoljára nézte az esti híradót.

A bejárónő odahordta a vízcsaphoz a virágvázákat. Hamarosan nem orchideák, hanem gerberák alatt fogod cserélni a vizet – gondoltam.

Belém karmolt a fájdalom arra a gondolatra, hogy Vonkné itt fog lakni az én helyemen. Úgy látszik, Wilmer helyett a lakásba voltam szerelmes. Előre fáj, hogy mennyire hiányzik majd a megszokott otthonom.

Útban a fodrászhoz a bank előtt haladtam el. Lelassítottam a lépteimet. Ha már harcolni kell, legyen kíméletlen a küzdelem, gondoltam. Másolatot csináltatok Wilmer valamelyik piszkos pénzügyéről. Amiről csak én tudom, hogy kétes üzlet volt. Melyiket szűrjam ki a választékból? Amikor kenőpénzt utalt át a STEM tévégyárnak, hogy a mi bútorüzemünkkel kössenek szerződést a szekrénysor gyártására? Nem, az régi dolog.

Eszembe jutott a gyárkémény filterbetétje. Nagy ügy volt. Állami támogatást kaptunk a környezetvédelmi minisztériumtól, új kéményre. Hogy kevésbé szennyezze az üzem a levegőt. Jókora összeg volt, sok kövér ezres euro. Wilmer a pénz egy részén új filterbetétet vásárolt. És lefestette kívülről a kéményt. A kéménykészítő üzemet pedig lefizette hamis igazolásért a teljes átalakításról. Még így is jókora összeg maradt az állami pénzből, amit természetesen a magánszámlájára tett át. Mikor is volt ez? Novemberben, ha jól emlékszem.

Bementem a bankba. Megrendeltem a számlamásolatokat. Amíg vártam, eszembe ötlött, hogy Wilmer talán már holnap zároltatja a számláit. Vagy ma. S előbb-utóbb nyit nekem egy új számlát. Az én jelenlegi bankkártyáimat természetesen érvényteleníteni fogja.

Az utolsó pillanatban vagyok, állapítottam meg.

Belegondoltam, hogy milyen lesz válás után a bankkártyám, a jogositványom, az útlevelem: Almatine Visscher helyett a lánynevem, Almatine Bakker fog mindegyiken szerepelni.

Elképzeltetetlen volt.

Megkaptam a papírokat. Átlapoztam. Az egész gyanús ügy minden mozzanatát bizonyítani tudom. Ezekkel a papírokkal elérhetem, hogy Wilmer úgy táncoljon, ahogy én fütyülök. Az üzem teljes mai értékének a felét akarom! És a ház értékének a felét is.

S a férjem és Vonkné még azt főzték ki magukban nagy naivan, hogy vegyem át a veszteséges benzinkutat. Kacagnom kell.

A fodrásznál elhatároztam, hogy vörösre festetem a hajam. Már nem vagyok az, aki eddig voltam, gondoltam. Nem vagyok már Wilmer felesége. Más élet, más hajszín.

Vihar tombolt a faluban. Kocsiba ültem, elhajtottam a kertészetembe. Ágakat, nylonzacskókat sodort a szél.

A főtéri zebránál lassítottam egy gyalogos miatt. A szomszéd falu katolikus lelkésze volt. Futólag köszönt. Régen, míg Visschernének hívtak, mi voltunk a férjemmel az egyház legnagyobb támogatói. Még abból az időből ismerem a papot. Most nélkülünk „üzemelnek”. Wilmer nem jár templomba, mert újraraházasodott. Én sem járok, azért, mert Vonkné húga takarítja az épületet. Ott is lakik a szomszédban, a családjával. Találkozhatnék vele. S ezt nem akarom. Elég, ha az utcán összefutok néha a volt férjem új feleségével, vagy annak valamelyik hozzátartozójával.

Így, a mi rendszeres és jelentős adományunk nélkül nagyon megcsappant az egyházközség bevétele. A saját papjuk állását meg is kellett szüntetniük. A szomszéd faluval van közös lelkészük.

Nélkülem csak egy fél papot tudnak eltartani.

Erősödött a vihar. Sűrű szállókések söpörtek végig az utcákon. Beértem a kertészetbe. Nem is kellett az üvegházakba lépnem, az irodából is hallottam, hogy egymás után törnek ki az ablaküvegek. Átmentem a virágüzletbe. A dolgozók mind ott voltak, nem mertek a virágházakban maradni. Kivéve a kertészmérnököt, aki anyagbeszerző-körüton járt.

Kiderült, hogy a melegházi ablakok egy része nyitva van. A kertésznő, egy rotterdami fiatalasszony valotta be nagy nehezen. Nem lehet igaz! Így nem fogja kifizetni a biztosító a viharkáromat! De nem tudtam rávenni az alkalmazottakat, hogy odamenjenek, és becsukják. Egyszerűen nem engedelmeskedtek. Pedig kirúgással fenyegettem őket. Még a könyvelő is megtagadta az ablakcsukást, pedig neki különösen fontos lett volna, hogy megtarthassa az állását. Jól dolgozott, de ez nem derült ki első látásra. Mert Romániából jött, vagy Csehországból. Idegen neve van, Peter Máhiárnak hívják. Eredetileg állítólag úgy kellene ejteni: Madjar. Írni pedig: Magyar. Ha elbocsátom, nehezen talál munkát ilyen abrakadabra-nével.

Dühöngtem a dolgozók miatt. Ki tudja, meddig tart a vihar, hány ablak törik be. Lehet, hogy az összes. Négy gyáva kukac lesz az oka, hogy esetleg óriási, megtérítetlen károm lesz. Éppen idejében érkezett meg Dirk, a kertészmérnök. Ő vállalta a veszélyes munkát.

Egyetlen ember van rajtam kívül az egész kertészetben, aki elég magasröptű elme ahhoz, hogy fölfogja, micsoda érték ez a vállalkozás, Dirk. Meg kell jutalmaznom. Adnom kell neki valamit, ami több, mint a pénz. Meg akarom vele értetni, hogy tisztetem a bátorságát, azt, hogy partner a vezetésben. És hogy hálás vagyok neki. Hogyan értessem meg vele?

Mikor kész volt az ablakcsukogatással, mintha mi sem történt volna, elsorolta, hogy milyen árut vásárolt a nagykereskedőnél. Elkértem tőle a szállítólevelet, átmentünk az irodámba. A két kertészt és a könyvelőt mindenesetre hazaküldtem. Aznapra már nem akartam őket fizetni. Elhatároztam, hogy szóval tartom Dirket, amíg a virágbolti eladónak letelik a munkaideje, és elmegy. Az üvegházak felől továbbra is kisebb-nagyobb csörömpölések zaja hallatszott. Kár volt az üvegért, de már biztos lehettem benne, hogy nekem nem kerül pénzembe az újraüvegezés.

Az asztalom fölött, a falon egy barna bőrű, szürinám apáca fényképe függött, Vianie nővéré. Szórakozottan nézegettem. Aztán elmeséltem az arcképhez kapcsolódó történetet Dirknek:

Nyáron Suriname-ban nyaraltam. Életemben már másodszor jártam ott. A barátnőmmel, Eefjének hívják, és a férjével, meg a húgával utaztunk. Egy alkalommal elmentünk kirándulni, kocsival, egy folyópartra. Nem mertünk belemenni az ismeretlen vízbe, úszásra különben is ott volt a paramaribo-i uszoda. Földerítettük a partot, s egy-két méternyire bemerészkedtünk a folyóval párhuzamosan húzódó erdőbe. Egy másik délután egyedül mentem a folyóhoz. Néhány órás magányra, csöndre vágytam. Kiszálltam a kocsiból. Sétáltam, és a tájban gyönyörködtem. A folyó partján haladtam. Be-beléptem a fák közé. Kóstolgattam az erdőt. Egy helyen, a dús, trópusi növények között elhagyatott, omlófalú, rozsdás gyárépületre akadtam. Megnéztem, és visszamentem a folyópartra. Fürdőruhára vetkőztem, lefeküdtem egy kis időre napozni. A fák miatt félárnyék volt, bíztam benne, hogy nem veszélyes a napfény.

Arra tértem magamhoz, hogy egy ágyon fekszem, és sok szürinám ember van körülöttem. Csak a fél szemem tudtam kinyitni, a másik be volt dagadva. Fölemeltem a kezem, az is dagadt volt. A kézfejemen lévő piros pont, vélhetőleg rovarcsípés körül alakult ki a jókora duzzanat. Megszólított az egyik arc, Vianie nővér. Misszióstelepen voltam, a gyártól nem messze. A missziói iskolából egy kisfiú talált rám a folyóparton. Ájultan feküdtem.

A testemet borító több csipésből arra lehetett következtetni, hogy mérgek bogarak leptek el. Megijedtem, hogy skorpiók, de biztosítottak, hogy nem.

Napokig nem tudtam fölállni. Értesítették Eefjét, el is jött meglátogatni. De nem lett volna értelme elvinni engem onnan. Vianie nővér ápolt hetekig, amíg elmúlt a mérgek hatása, és megerősödtem.

Egy reggel, amikor még nagyon rosszul voltam, arra ébredtem, hogy tele van rakva az ágyam hervadt orchideával. Az a kisfiú hozta őket, aki megtalált. Jóval a balesetem előtt püspöklátogatás volt a telepen, és orchideával díszítették föl az épületeket. Most, hogy elhervadt a dekoráció, kidobták a virágokat. Azokból került az ágyamra egy halom. Szereteből.

Vianie nővér odaadóan ápolt. Sokat üdvözlégyezett, ávemáriázott a betegágyam mellett. Bármit kértem, vizet, enniavót, tiszta pizsamát: pillanatok alatt odavarázsolta. Önzetlenül ápolt. Magával nem törődött. Három hetet töltött velem. Egy fotelban ült az ágyam mellett. Egész idő alatt nem feküdt le a saját ágyába. Sokat köszönhetek neki. Jó volt hozzám.

Amikor a boltos elment és kettesben maradtam a mérnökkel az egész kertészetben, rátértem a mondanivalómra, amit közben már kiterveltem:

– Nagyon szeretem az orchideát – mondtam Dirknek.

– Tudom, Bakker asszony – felelte. – Nem felejtettem el leadni az orchidea-rendelést a nagykernél a jövő hónapra.

– Igen, de most többről van szó – folytattam. – Nemcsak a nagykereskedőktől beszerzett virág a fontos. Szeretném, ha saját termesztésű orchideám volna

Gondterheltté vált: – Alakítsuk át az egyik melegházat? Tartok tőle, hogy elég nagy költséggel járna. És ugyancsak kérdéses, hogy megtérülne-e saját orchideát árusítani. De ha akarja, Bakker asszony, centre kiszámolom.

– Nem a kertészetre gondoltam. Otthon, a lakásomban szeretném, kicsiben. Tudnál készíteni egy beépített trópusi üvegszekrényt?

Föllelkesült a gondolatra: – Az nagyon szép lenne. Megoldható. Gondoskodni kell a szekrénykében a megfelelő páratartalomról és az egyenletesen magas hőmérsékletről. Vannak ilyen készülékek. És speciális talaj is kell az orchideának. A humuszt szemcsés anyaggal kell keverni, hogy levegősebb legyen. A virágszekrényt egyébként térelválasztónak is lehet alkalmazni, közfal helyett. Például a nappali és az ebédlő között. Vagy külső falon, az ablak helyettesítésére. Esetleg az ülögarnitúra fölött a falra tenni, mint egy festményt.

– Gyere el, nézz szét nálam. Ráérsz most?

Nem is volt ez kérdés. Tudtam: az az elve, hogy a jó kertészmérnök sosem mond nemet a kertészet tulajdonosának.

Lassan hajtottam, hogy követhessen a kocsijával. Bár, gondolom, eddig is pontosan tudta, hogy hol lakom, ha nem is volt róla szó.

Szétnézett a lakásban, ismerkedett a helyzettel. De én előbb vacsorázni akartam. – Majd utána megbeszéljük az orchideát – mondtam neki.

A desszert után, stréber módon, azonnal rákérdezett: – Hová kerüljön az üvegszekrény, Bakker asszony? Végignézném a földszintet – ajánlotta, s már indult is. – Van az előszoba, a folyosó, az utcai nagyszoba, az ebédlő, a terasz, a konyha, a másik folyosó...

Megállítottam. És végre kimondtam: – Nem a földszintre akarom, hanem a hálószobámba. Gyere föl, nézzük meg.

– Mennyi ideje is lakik nálad a főkertészed? – kérdezte Eefje egy délelőtt, mikor nálam kávéztunk.

– Körülbelül fél éve – válaszoltam. – A nyári nagy vihar óta. De nem lakik itt. Csak elhívom néha egy-egy éjszakára. Nem ettem meszet, hogy összeköltözsem valakivel, aki a fizetéséből él. – Süteményt tettem az asztalra. – Van Dirknek egy fehér öltönye. Tudod, Eefje, hogy milyen jól néz ki benne, mikor itt ül a fehér szattyánbőr fotelomban? Az egész szobabelsőt a világos környezetből kiemelkedő sötétbarna, rövidre vágott haja uralja. Nem szoktuk ilyen értelemben használni a szót, de szerintem kifejezetten frapáns az a mindig frissen nyírt, barna haj, itt, ebben a széles, szétterülő fotelban. Klassz látvány.

– Majd egyszer eljövök megnézni – mondta Eefje. Aztán a volt férjemről kezdett beszélni: – Hallottam már: Wilmer azt mondja, hogy ő tartotta benned a lelket, amíg a férjed volt? Mióta elváltatok, lezúllóttél. Vadházasságban élsz az egyik munkásoddal. Képes ezt mondani, ő, aki évekig szemérmetlenül megcsalt, amíg a felesége voltál!

– Nem lep meg. Már a váláskor fölkészültem rá, hogy ott fog sárral dobálni, ahol csak tud. Nem érdekel. Vannak ennél fontosabb dolgok. Például az, hogy süt a nap. Imádom a napsütést. Nézz ki, milyen gyönyörű, fényes az ég. És legalább nyolcvan-kilencven százalék megtakarítást jelent ez a ragyogó napfény az üvegházak fűtési költségeiben.

Kiittuk a kávékat.

Aztán röplabda-edzésre mentem.

Annak idején, amikor – a távoli Vianie nővér áldozatos szeretetének elvi elismerése ellenére – levettem a kezem a helyi egyházközségről, kerestem egy másik szabadidős ügyet. A falunkban, hetente egy délelőtt, háziasszony-torna működött. Megláttam benne a lehetőséget. Rábeszéltem az odajáró nőket, hogy alakuljanak át röplabdacsapattá. Hiszen labdázni mindenki szeret. A legtöbben igent mondtak. Leszerződöttem egy edzőt részmunkaidőben. Mezt varrattam a csapatnak. Vettem nekik egy buszt, és beneveztettem őket az amatőr területi versenyekre. A múlt idényben tizedikek lettek a megyében. A nevük Bakker Egyesület lett, ami természetesen a kertészetemet reklámozza.

Néha én is elmegegyek edzésre. Jól esik egy kis testmozgás, összjáték.

Egy ideje baj van a csapattal. Anyagilag. Először azt hittem, hogy átmenetiek a nehézségek. Emelkedtek a benzinárak: többre kerül egy-egy hétvégi meccsre utazás, mint eddig. Megemelkedett a tornaterem bérleti díja, nem is kicsit. Végül az edző is fizetésemelést kért.

Mindent összeadva beláttam, hogy meg kell szüntetnem a csapatot. Máskor is volt már költségnövekedés, de így együtt sok. Hobbynak is, reklámnak is: túl drága. Nem éri meg fenntartani a sportegyesületet.

A mai edzés lesz az az alkalom, amikor bejelentem: túlságosan sokba kerül az amatőr röplabda. El lesznek kenődve szegények. Sajnálom, ez van.

Sporttáskájukat lóbálva, a tornaterem előterében hallgattak meg. Fejből tudtam a költségvetési számadatokat. Mindent elmondtam, azt is, hogy nem lesz több edzés.

Egész jól vették a hírt. Nem mutatták, hogy bántja őket a csapat megszűnése. – Mára még ki van fizetve a terem? – kérdezte az egyik játékos.

Igennel válaszoltam, de megismételtem azt is, hogy az edző már nem jön. – Azért még labdázhatunk – mondta a nő. S már be is viharzott a csapat az öltözőbe.

A tornateremben vártam rájuk. Ahogy beszállingóztak, részletesebben magyarázni kezdtem: akármilyen jól megy is a vállalkozásom, nem tudok a röplabdára akkora összeget szánni, amennyire ezentúl szükség lenne. De a játékosok nem nagyon figyeltek rám. – Labdázunk egy jót utoljára – mondta valaki. Adogatni kezdtek. Egy mondat közepén vettem észre, hogy nincs kihez beszélnem.

Miért nem bánkódnak?! Dobták a labdát, pattintották, kapták, továbbadták. Szemlátomást jókedvűen játszottak. Buták ezek az asszonyok! Ne a labda körül ugráljanak. Mert a labda az enyém. Az enyém! Én vagyok az, akit most körül kellene állniuk, hogy köszönetet mondjanak. Hiszen mindezidáig én teremtettem meg nekik a játéklehetőséget.

Passz, dobás, háló fölött, hopp, megvan. Kár, hogy ilyen kiszámíthatatlanok az emberek. Mint a múltkor a dolgozóim. Gyávák voltak becsukni az üvegházak ablakait a viharban, pedig attól függött a kártérítés. Persze, túl ostobák ahhoz, s ezek is itt, hogy megértsék, az élet lényege a pénz. Az ilyen lenézni való közemberek ezt nem értik. Képtelenek fölfogni. Nincs hozzá elég eszük. Kicsinyesek: csak szokásos takarékoskodásuk eredményét tudják értékelni. A nagyobb pénz iránt nincs érzékük. Pedig tudhatnák: az ember akkor bölcs, ha tiszteli a pénz hatalmát. S ha elfogy, gyászolni illik. Nem pedig ugra-bugrálni!

Ezek a falusi tehének. Otthon zsémbesek meg zsuporiak. Vagy alamuszian szolgálalkúek, nincs egy önálló gondolatuk a férjük nélkül. Vagy bankszámla-gyarapítási függőségben szenvednek. Centre kiszámolják, hogy mit főzzenek, mi az olcsóbb vacsora a családjuknak az aznapi árakkal: spenót tükörtojással,

a spenótba egy csepp tejszín, vagy sóska krumplival és fasírttal. Vagy pedig harcias vasmamák, akik szigorúan megregulázzák a gyereküket. Egy héten egyszer vesznek fagyilaltot. Esetleg rettegett unokahúgok és sógornők, akik karvalyként várják a dédnagymama utód nélküli öccsének vagy egy távoli nagynéninek a halálát némi örökség reményében.

Futnak, fölugranak, dobognak. Eggyévnak a könnyű gumilabdával. Hogy mernek kikapcsolódni a hétköznapi gőrcseiből? Pattan a labda, fölível, magasan száll, röpül, szárnyal.

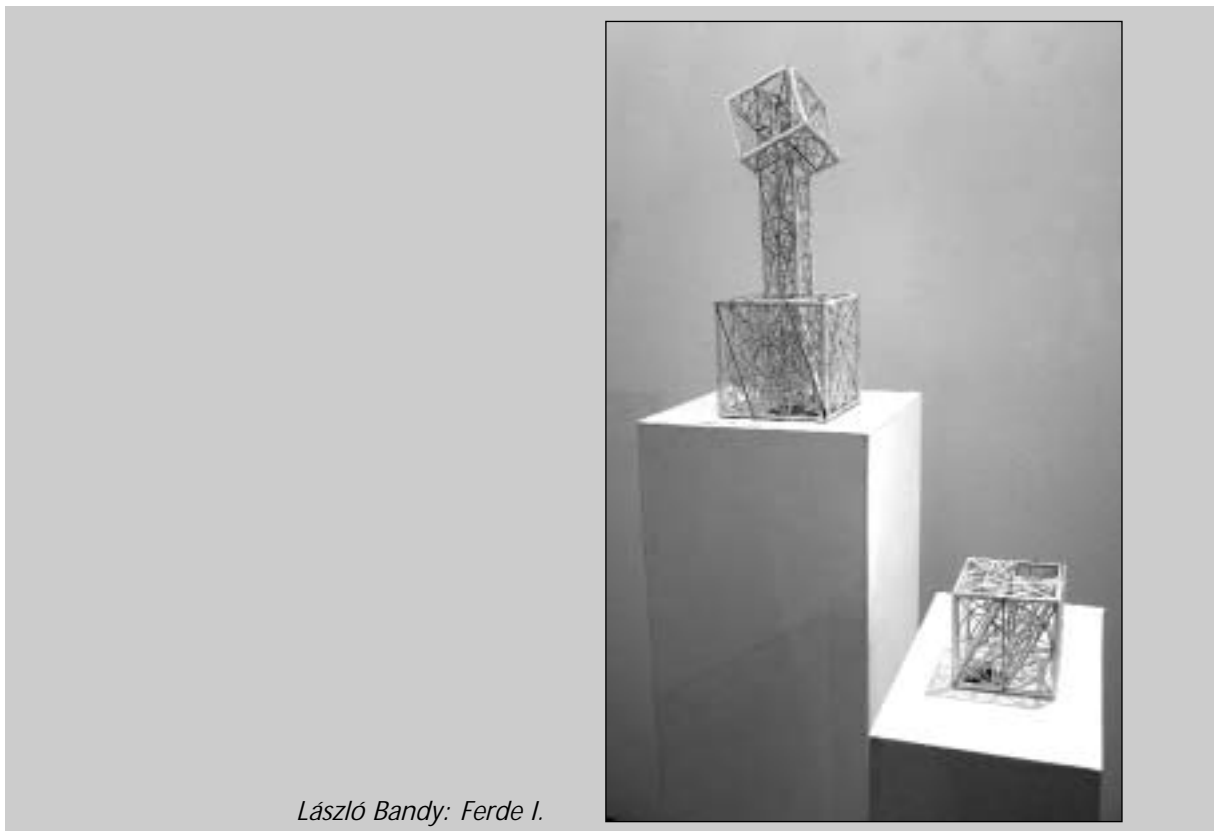
A jövő héttől kifizetetlen tornateremben!

KARIN

Hanneke barátnője, Karin, irodalom-nyelvészet szakos hallgató volt ugyanazon a főiskolán, ahol Hanneke is tanult. Heteken át írta házidolgozatát szépirodalomból. Most elkészült. „A jövő héttől kifizetetlen tornateremben!” – vetette papírra novellája utolsó mondatát. A címe ez volt: „Virágok és nők”. Remélte, hogy sikerült elég töredezettre szerkesztenie a történetet, és eléggé sötétre festenie a szereplőket. Köztudott, hogy manapság szinte kötelező negatívumokról írni. Már az általános iskola utolsó éve-sei is ismerik a gúnyversikét: „Csupa keserv és fájdalom, Ez a mai irodalom”.

Karin, az írás érdekében, eltorzította barátnője alakját. Az életben ugyanis Hanneke kedves, segítőkész, normális lány. A fiú, akivel Hanneke jár, Arjen: iparművészetin tanul, üveg szakon. Azt mondják róla, hogy nemcsak tehetséges, hanem szorgalmas is.

A kertészetről írtak szintén művészi átalakításon mentek át. Közel sem járnak a valósághoz. Karin, a szerző, nyaranta Almatine virágkertetében szokott dolgozni, onnan ismeri őt. Almatine Visschert nem csalja meg a férje. Két gyerekük van. A kertészet tulajdonosa szimpatikus, megértő, közvetlen nő.

László Bandy: *Ferde I.*